

Denis Diderot – Jeptiška

Jeptiška (La Religieuse) – Denis Diderot

- je to psychologický román (zaměřuje se na vnitřní svět hlavní hrdinky)
- také je to náboženská satira, která po svém vydání sehrála významnou roli v protináboženském boji
- dílo vyšlo v roce 1817, tedy až po jeho smrti, protože nevyhovovalo soudobé cenzuře
- církevní kruhy se proti tomuto dílu velmi bouřili (nedávné filmové zpracování se po jistou dobu nesmělo pro širší veřejnost vysílat)
- je psána moderním a srozumitelným jazykem, nevyskytují se zde téměř žádné archaismy nebo zastaralé výrazy
- celý příběh je založen na pravdivých životních osudech jeptišky Margarity Delamarrové, jejíž soudní proces za zrušení řeholního slibu sledovala celá Francie
- markýz de Croismare byl osudem této dívky velice zaujat, a tak Diderot společně s několika dalšími přáteli utvořil spiknutí, které se vydávalo právě za tuto jeptišku
- napsal formou dlouhého dopisu její paměti a i nadále si s markýzem de Croismarem vyměňoval dopisy jejím jménem
- hlavní myšlenkou Jeptišky je kritika náboženské morálky, pokrytectví o bezmezném lásce ze strany církve která panuje v kláštřích

Jazykový plán:

literární druh – epika

žánr – román v dopisech (korespondenční román)

- dopisovou formou panu markýzi de Croismare
- psána spisovnou češtinou
- styl vyprávěcí
- obsahuje i přímou řeč

Kompoziční plán :

- děj je chronologický, psán er-formou ich-formou
- kniha je formou dopisů

Denis Diderot (1713 – 1784)

- byl to francouzský spisovatel a filozof
- zabýval se mnoha vědními obory – filosofií, estetikou, teologií, matematikou, fyzikou
- podílel se na sepsání Encyklopedie aneb racionálního slovníku věd, umění a řemesel
- nejčastěji psal prózu, ale napsal i estetické a filozofické dílo

Obsah díla:

Marie Zuzana Simoninová byla výsledkem matčiny nevěry, ale zpočátku o tom vůbec nevěděla. Byla o moc hezčí, chytřejší a talentovanější než její dvě starší sestry a to jí působilo hodně problémů. Pan Simonin (její nevlastní otec) se nikdy nesmířil s tím, že není jeho a podle toho se k ní také choval. Jednoho dne našli rodiče její sestře chlapce, kterému se však líbila Zuzana a pořád za ní chodil. Zuzana z toho byla nešťastná a myslila si, že když to poví matce, vyřeší se to. O pár dní později jí rodiče oznámili, že půjde do kláštera. Ve svých 17ti letech tedy Zuzana

nastoupila do kláštera Marie Panna.

Čím déle v klášteře byla, tím více se jí toto prostředí a lidé žijící v něm protivili. Mezitím rodiče obě dcery provdali a Zuzana si myslila, že teď bude řada na ní. Rozhodla se, že slib nesloží, ale rodiče ji nutili k opaku. Zuzanu nutili vstoupit do řeholního stavu, ale ona nechtěla. Rodiče se jí proto vzdali, stala se z ní tedy novicka. Po dvou letech měla vstoupit do řeholního řádu. Matka představená ji dlouho přemlouvala, až Zuzana na oko souhlasila. Při skládání slibu se vzepřela a zajistila tak rodině na tehdejší poměry nehoráznou ostudu. Po tomto incidentu ji nebyl ochoten přijmout žádný jiný klášter. Rodiče ji uvěznili v malé komůrce, kde byla ochotna strávit zbytek života. V té době jí matka prozradila, že není dcerou pana Simonina a že její otec je mrtvý. Konečně pochopila, proč se k ní rodiče chovali tak odtažitě. To ji přivedlo k tomu, že složila slib. Znovu vešla do kláštera v Longchamp a zjistila, že novou matkou představenou je sestra De Moni.

Stala se tedy řeholnicí. Ačkoli klášterní řád nenáviděla, velice si rozuměla s místní matkou představenou De Moni, která s ní soucítila a snažila se jí život trochu zpestřit. Matka představená však zakrátko zemřela a na její místo nastoupila sestra Kristýna s novým režimem. Zuzana svým cílevědomým přístupem, jež se naučila od minulé matky představené ztrácela přítelkyně.

V klášteře ji nenáviděli a psychicky týrali. Zuzana napsala žádost o zrušení jejího postavení v klášteře, pomáhala to doručit advokátovi sestra Uršula. Nastal zvrat a postupně ji začali mít všichni rádi (možná k tomu přispělo i její hudební nadání a oddanost pro boha). Mezitím se vyvíjel proces a dostala povolení z Říma o zrušení slibu. Dostala zpět svou celu a setkala se s advokátem. Když se matka představená Kristýna dozvěděla, že chce opustit klášter, začalo pro ni peklo. Jeptišky jí začaly omezovat jídlo, tekutiny, v cele měla jen slamník, nutily jí říkat to co nechtěla, Zuzana chtěla prokázat svou nevinu a tak řekla knězi u zpovědi jak se k ní jeptišky chovají. Zakázaly jí chodit ke zpovědi, nedávali jí vodu, rušili jí ve spánku, vzali jí růženec a breviář aby se nemohla modlit a neměla ani deku ani polštář. Kněz se rozhodl jednat a poslal žádost arcibiskupovi. O několik měsíců později je jí oznámeno, že bude přeložena do jiného kláštera v Arpajonu který vede knězův přítel Manorin do Sainte-Europe a tak se taky stalo. Tam jí čeká nová matka představená která je na ní hodná a milá, možná až moc. Zde si Zuzanu všichni předcházeli díky jejímu hudebnímu nadání. Matka představená k Zuzaně přilnula až do té míry, kterou klášterní řád zakazuje. Matka představená se do Zuzany totiž zamilovala a proto chtěla, aby ji učila na klavír. Trávila s ní veškerý svůj volný čas. Odpouštěla jí snídaně a raní chození do kostela. Sestra Tereza na Zuzanu velice žárlila protože než Zuzana přišla, tak se matka představená takhle chovala k ní. Matka představená jí má ráda až moc, neustále ji hladila, objímala a líbala. Zuzaně se to zdálo přirozené protože ještě lásku nepoznala. Ostatní jeptišky jí za to nenáviděly a žárlily na ni, nejvíce asi sestra Tereza (údajný poměr s matkou představenou). Jednou si matka představená zavolala Zuzanu k sobě do cely a zde s ní prožívala milostné vášně. Zuzaně to však přišlo přirozené.

Matka představená také chtěla vymáhat po bývalém klášteře kde tolik trpěla peníze které jí dlužili a tak se vlekl dlouhý soud který vyhrála. Když byla Zuzana u důležité zpovědi u otce Lemonine, byla varována před jedovatými něžnostmi matky představené. Tak se Zuzana začala od matky představené odvracet, matce se přitížilo, nakonec se zcela pomátla a zešílela. Zakrátko zemřela a po ní skonala zanedlouho i sestra Terezie. Ostatní jeptišky dávaly úmrtí matky představené za vinu Zuzaně a proto pro ní začínal být pobyt v klášteře opět peklem. Zuzana se doslechla že by jí pan markýz mohl pomoci při útěku a dát jí i práci. Chtěla se s ním proto spojit. Přípravovala se k útěku. V útěku jí pomohl také pan Manouri.

Útěk se zdařil ale při přelézání zdi spadla a pochroumala si záda. Dostala se do domu jedné bohatší ženy, paní Madinové která jí ošetřila. Byla zde zaměstnána jako pomocnice v prádelně, kde žehlila prádlo. Bylo po ní vyhlášeno pátrání a bála se proto případného objevení. Zuzana si dopisovala s markýzem a domluvili se že za ním Zuzana přijede na venkov a tam se stane vychovatelkou jeho dcery ale plány překazilo Zuzanino onemocnění a posléze její smrt.

Pojmy:

Řehoní stav = vstoupení do katolického řeholního společenství (odříkání a práce)

Novicka = období, po které novicka čeká na vstup do katolického řeholního společenství

Růženec = je náhrdelník z korálek jehož konec zdobí kříž, slouží k modlení

Breviář = modlitební kniha

Čas a místo děje:

- příběh se odehrává v 18.století ve Francii, v Paříži a okolí

Zuzanino stěhování:

1. Poslána svými rodiči do kláštera Marie Panny => nedobrovolně, ztropila scénu, žádný klášter ji proto nechtěl, rodiči odvezena domů
2. Klášter v Longchamp => vstoupila dobrovolně když se dozvěděla o svém původu, zde sestra De Moni se kterou si rozuměla, po její smrti nastoupila sestra Kristýna se kterou přišel teror
3. Klášter Sv. Eutropa v Apajonu => zde matka představená která Zuzanu milovala až moc, smrt matky představené kladly jeptišky za vinu Zuzaně => teror, útěk
4. Dům jedné bohatší ženy, kde pracovala jako prادلena, zde zemřela

Postavy:

- **Zuzana Simoninová** – velice krásná, chytrá, talentovaná, zdravě vzpurná, silná osobnost, ví co chce, velice hezky zpívá a hraje na hudební nástroje, ale trochu
- **rodiče Zuzany** – zřekli se jí
- **matka představená De Mony** – v klášteře Longchamp, Zuzana ji měla velice ráda
- **pozdější matka představená Kristýna** – v klášteře Longchamp, neměly se se Zuzanou rády
- **sestra Uršula** – soucítila se Zuzanou, nikdo o tom nesměl vědět, pomáhala doručit dopis
- **Pan Manouri** – Zuzanin advokát, hodný, soucitný
- **matka představená klášteru v Arpajonu** – Zuzanu milovala
- **otec Lamoine** – jemu se Zuzana zpovídala ohledně něžností matky představené z kláštera v Apajonu
- **sestra Tereza** – žárlila, milovala matku představenou tak, že když matka představená zemřela, zemřela též
- **Markýz de Croismare** –šlechtic, od něhož žádala pomoc, měla u něho slíbenou práci jako chůva

Tehdejší společenská situace:

- v této době nebylo zvykem, aby byla žena samostatná
- rodina se většinou postarala aby se vdala, očekávalo se také věno
- po smrti rodičů připadl veškerý majetek dětem
- pokud však poslali dítě do kláštera, nemělo na nic nárok
- rodiny této doby měly většinou hodně dětí a proto měly problém vůbec je uživit
- vztahy mezi dětmi a rodiči byly takové, že si vykalý
- děti nemohly samy o sobě rozhodovat

- na nemanželské děti se dívalo skrz prsty a byly jim upírány práva
- církev se navenek prezentovala skromně a nenáročně, uvnitř však byly intriky, týrání a šikana mezi sestrami